

UWAGA KLESZCZE !

Kleszcze należą do gromady pajęczaków i zgrupowane są w trzech rodzinach: obrzeżkowate (kleszcze miękkie), kleszczowate i Nuttallielidae (kleszcze twarde). W Polsce występuje na stałe 19 gatunków kleszczy (na świecie jest ich ok. 900).

Najpopularniejszym gatunkiem kleszcza z rodziny obrzeżkowatych, jest obrzeżek gołębień (znany też jako ptasi kleszcz). Powszechnie występuje w miejscach gnieźdzenia się ptaków – w gołębnikach, kurnikach, gniazdach, a także w wieżach kościołów, na strychach i poddaszach. Obrzeżek atakuje nocą, a **jego ślina jest bardzo silnym alergenem**. Zetknięcie ze śliną obrzeżka może spowodować wstrząs anafilaktyczny i doprowadzić do śmierci. Obrzeżek gołębień bytuje przede wszystkim na gołębiach, ale żywi się też krwią jaskółek, gawronów, kur i kaczek. Ten gatunek kleszcza nie ma oczu, ma spłaszczone ciało, bez charakterystycznej dla kleszczy twardej głowy i ryjka. Zwykle ma szarosiwy lub szarobrunatny kolor – zlewa się z podłożem. Obrzeżki prowadzą nocny tryb życia, a żywicieli szukają, kierując się ciepłem ich ciała. Mogą atakować ludzi, a ich ukłucie jest niewyczuwalne. Dopiero po odpadnięciu obrzeżka od skóry pojawia się świąd i pieczenie, które może trwać nawet kilka miesięcy.

Znacznie łatwiej niż obrzeżka gołębnia możemy spotkać kleszcze z rodziny Ixodidae (kleszczowate). Kleszcze z tej rodziny są obligatoryjnymi pasożytami zewnętrznymi kręgowców lądowych. Ich życie składa się z trzech stadiów rozwoju: larwy, nimfy i postaci dorosłej. Postać dorosła kleszcza prawdopodobnie widział każdy z nas. Niewiele osób jednak wie, że nimfy mogą być równie, groźne, szczególnie, ze względu na swoje niewielkie rozmiary – bardzo trudno zauważyć nimfy kleszczy na skórze.

Larwy kleszczy mają trzy pary odnóży, nimfy i dorosłe osobniki cztery pary. Dorosłe kleszcze mają ok. 30 mm długości. Samice składają jaja poza ciałem gospodarza. Większość kleszczowatych ma w cyklu życiowym od jednego do trzech żywicieli. I właśnie na tych żywicieli kleszcz "poluje" przyczajony w wysokiej trawie.

Przyjmuje się, że szczyt aktywności rocznej kleszczy przypada na maj-czerwiec i wrzesień-październik. Ze względu na ciepłe zimy, okres żerowania kleszczy może się wydłużać. W ciągu dnia kleszcze są najbardziej aktywne od pierwszej rosy do południa, a potem od godz. 16:00 do zmroku. W temperaturze poniżej 4 st. C kleszcze zapadają w letarg. Niekorzystne warunki pogodowe przesypiają w ściółce.

Kleszcze z rodziny Ixodidae spotkać możemy praktycznie wszędzie tam, gdzie mamy skrawek zielonej trawy. Pajęczaki te lubią wysoką trawę, liściaste parki, skwery i rabaty. Warto wiedzieć, że kleszcza możemy złapać nie tylko w lesie czy na łące za miastem. Są obecne też w parkach miejskich, a nawet w naszym ogródku (jeśli takowy posiadamy).

Kleszcze są rezerwuarem wielu patogenów, w tym takich, które są groźne dla ludzi. Ukąszenie kleszcza nie boli, ponieważ wraz ze śliną wprowadza substancje znieczulające. Potem na zmianę ssie krew i wstrzykuje ślinę, zapobiegając tym samym krzepnięciu krwi.

Larwa może pić krew nawet trzy doby, nimfa do 5, a dorosła samica nawet przez 11 dób. Gdy się nasyci odpada od żywiciela. Kleszcze są też bardzo wybredne. Zanim ukąszą, wędrują po naszym ciele, żeby znaleźć odpowiednie miejsce do wkłucia. Najbardziej lubią

miejsca, gdzie skóra jest ciepła i cienka- najchętniej wgrzają się pod kolanami, pod biustem, między pośladkami, za uchem, w pachwinie czy w zgięciu łokcia.

Po ukąszeniu kleszcz wraz ze śliną może wprowadzić do naszego organizmu patogeny chorobotwórcze. Do chorób odkleszczowych zaliczamy:

1. **boreliozę**
2. **bartonellozę**
3. **anaplazmozę granulocytową**
4. **babesjozę**
5. **kleszczowe zapalenie mózgu**
6. **tularemię**
7. neoerlichiozę
8. **gorączkę Q**
9. **gorączkę plamistą Gór Skalistych**
10. dur powrotny
11. **kleszczową gorączkę Colorado**

Obecność kleszczy nie może być powodem do całkowitego zrezygnowania z przebywania na łonie natury. Zanim jednak udamy się do lasu, na łąkę, czy nawet na spacer z naszym pupilem warto się odpowiednio zabezpieczyć, szczególnie w sezonie na kleszcze. **Zadbajmy o odpowiednie ubranie – koszulę z długim rękawem, długie spodnie, zakryte buty. Kolor ubrania nie ma znaczenia. Jeśli wybieramy się w miejsce, gdzie może być dużo kleszczy możemy użyć preparatów, które powinny je odstraszyć.**

Po powrocie do domu przeglądamy dokładnie odzież i ciało z uwzględnieniem stref, które lubią kleszcze. Może się okazać, że pajęczak nie zdążył jeszcze wbić się w skórę i znajdziemy go zanim to zrobi. Nieco gorzej jest, kiedy zdążył się już wgryźć w nasze ciało. Usunięcie kleszcza nie jest trudne, ale wymaga precyzji i stanowczości. I oczywiście wiedzy. Im krócej kleszcz bytuje w skórze, tym mniejsze prawdopodobieństwo, że zostaniemy zarażeni chorobami, które przenosi.

Kleszcza niczym nie smarujemy. Nie używamy masła, lakieru do włosów, paznokci, wazeliny, oleju.

Stresowanie kleszcza takimi zabiegami może skończyć się tym, że wymiotuje do wnętrza rany. Dopiero w tym momencie do naszego organizmu mogą się przedostać chorobotwórcze patogeny.

Co więc robimy? Warto zaopatrzyć się w aptece w sprzęt do usuwania kleszczy, ale i bez niego można sobie poradzić. Narzędzie, którym będziemy usuwać kleszcza musi być zdezynfekowane. W domowych warunkach sprawdzi się zwykła pęseta. Chwytny kleszcza

jak najbliżej skóry i jednym pociągnięciem wyciągamy go ze skóry. Nie przekręcamy i nie wyciskamy. Po wyjęciu kleszcza upewniamy się, że został usunięty w całości. Miejsce po ukąszeniu dezynfekujemy, a ręce myjemy. Każde ukąszenie kleszcza warto skonsultować z lekarzem.

Przez kilka dni obserwujemy miejsce po ukąszeniu, ponieważ może pojawić się rumień wędrujący. Rumień wędrujący jest jednym z objawów zakażenia krętkami *Borrelia burgdorferi*, wywołującymi boreliozę. U ponad połowy osób zakażonych rumień nie wystąpił lub został przeoczony. To sprawia, że borelioza może przez lata pozostawać niewykryta.

Charakterystyczne cechy rumienia wędrującego:

1. uczucie ciepła w miejscu zmiany skórnej;
2. swędzenie i pieczenie ukąszonego miejsca;
3. pojawianie się wykwitów skórnych wypełnionych płynem surowicznym;
4. obwódki o różowej lub fioletowej barwie otaczające rumień.

Występowaniu rumienia wędrującego może towarzyszyć uczucie zmęczenia, bóle głowy, bóle mięśni i stawów, podniesiona temperatura ciała, powiększone węzły chłonne. Czasem pojawiają się też przerzuty rumienia na inne partie skóry.